

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
SZAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancoate nu
se primesc. Manuscriptele
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
redacțiunile Birourilor anunțuri:
în Viena: M. Dukes Nachf.
Max. Augenthaler & Emrich Looser.
Helmrich Schalk. Rudolf Mosse.
A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicării mai dese
după tariful și învoială.

RECLAME pe pagină a 3.a o
seriă 10 cr. sâu 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața Trăit
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
v. a. sâu 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 29.

Brașov, Luni-Marti 8 (20) Februarie.

1900.

Enunțările lui Szell*.)

IV.

Axioma politică a ministrului-
președinte actual în aplicațiunea ei
față cu naționalitățile, ca să nu mai
cităm definițiunile greșite despre „po-
litica statului național maghiar“ și
a „națiunii unitare maghiare“, se
resumă, cum am arătat, în două
puncte de direcțiune:

Cel dintâiu reclamă necesitatea,
de a se suprima ori-ce agitațiune duș-
mane statului. D-l Szell, ca și toți
antecesorii săi, a rămas dator cu
lămurirea, ce înțelege anume sub
agitațiune dușmană statului. Acest
concept, cu care se motivează ori-ce
nu place Ungurilor dela putere, este
atât de elastic, încât nimeni dintre
șoviniști nu ni-a putut da până
acuma o definițiune. Adevărat, că
s'a făcut o încercare de a se defini
direcțiunea dușmană statului în le-
gea dela 1893, relativă la întregirea
lefilor învățătoresci. Dér scim, că
acastă definițiune e atât de nedefinită
și atât de monstruoasă, încât nimeni
pe lume, nici chiar ministrul Wlas-
sics, care a adoptat-o pentru preo-
țimea confesiunilor nemaghiare puse
sub paza poliției de stat, nu sepote
orienta după ea, dă posibilitatea de a
persecuta fără cruțare pe ori și cine,
care nu se va înscrie și nu va fi primit
în căta mamelucilor de totă cate-
goria ai guvernului.

Când dér Coloman Szell enunță,
că trebuie să fiă suprimată agitați-
unea dușmană statului, fără a arăta
în ce consistă; și după ce a decla-
rat de repetite-ori, că numai acea
politică pôte fi bună, care se învir-
tesce în jurul „ideii de stat“ și țin-
tesce la construirea „statului națio-
nal maghiar“, trebuie să fim în clar,
că densul numai în formă, ér nici
decum în fond nu se abate dela di-
recțiunea, ce a urmat-o baronul
Banffy. Ba merge chiar mai de-
parte decât acesta, vorbind de tôte
piedecile și stavilele, ce trebuie să
se pună în calea așa dișei egalității
a tuturor cetățenilor, fără de a in-
dica măcar cât de puțin vre-o mar-
gine până la care s'ar puté scuti
vre-un drept ore-care al naționalități-
lor și fără a face amintire măcar
de legea de naționalitate, care până
acum trecea cel puțin ca un fel de
garanță în contra cutropirii, la care
tinde mereu „limba statului“ în lupta
cu limbile popórelor nemaghiare.

Astfel ajungem la al doilea
punct de direcțiune al politicei d-lui
Szell: ca fiă-care cetățén, fără deo-
sebite de naționalitate, să fiă tratat
în mod egal. După cele dișe mai
sus, această egalitate nu este decât
raderea ori-cărui drept, ce se deo-
sebesce de dreptul și legea Maghia-
rului, ceea-ce este una cu nivelarea
și contopirea forțată în „statul națio-
nal maghiar“.

De aici vine și este fórte bine
de înțeles, cum d-l Szell se declară
solidar în nisuițele sale cu toți po-

liticianii maghiari dișcând, că aceeași
țintă o urmăresc cu toții, și cum
vede ore-care deosebire numai în
modul de aplicare și de procedere.
Apoi complimentul, ce l'a făcut lui
Komjathy, că și politica acestuia
este o politică națională maghiară!
Komjathy nici nu i-a rămas dator
cu răspunsul, multămindu-i mai în
urmă, cu altă ocaziune, că a de-
clarat, că toți Maghiarii urmăresc
aceeași țintă.

Suntem așa-dér în clar cu di-
recțiunea politicei lui Szell în ces-
tiunea naționalităților, și ar fi păcat
să imai pierdem cuvinte cu privire
la această. Acum putem înțelege de
ce ministru-președinte a intrat în
mersul ideilor și al tendințelor lui
Komjathy, la afirmarea acestuia, că
institutele de bani române sunt un
pericol pentru statul național ma-
ghiar. Putem înțelege mai departe,
cum Coloman Szell s'a declarat
gata, ba chiar dator de-a sta de
vorbă eventual cu compatrioții și
„frații“ români, cari ar merge la el
să-i spună cum și când voesc să pă-
răséscă pasivitatea.

Firesce, pentru-ca să dispară
tôte disensiunile și egalitatea să fiă
perfectă nu pôte fi mai bine venită,
decât încetarea totală a opozițiunei
Românilor, renunțarea lor definitivă
la ori-ce luptă de revindicare a drept-
urilor naționale.

Despre părăsirea luptei națio-
nale din partea Românilor d-l Szell
e gata a convorbi și a discuta. Decă
însé s'ar trata de susținerea postula-
telor drepte ale Românilor, firesce,
că d-l Szell n'ar putea să stea de
vorbă nici un moment cu vre-un
compatriot și frate român, din sim-
pla cauză, că, cum a declarat, în
contra unității naționale maghiare,
nu e permis a-se întempla nimic.

Ce sens ar și avé a vorbi cu
Românii despre drepturi, ce li ar
compete lor ca Români, când toți
tără deosebire de naționalitate sunt
„egali înaintea legii“ și când „agi-
tațiunii contrare statului național ma-
ghiar“ nu se pot tolera?

Cestiunea naționalităților în dietă.

De Joi începând se debate în dieta
ungară budgetul ministeriului de interne.

Desbateră această este de astă-dată
de-un interes deosebit pentru noi, fiind-că
atât din tabăra opozițională, cât și din
partea gardei mamelucilor guvernului, se
aud voci și se pronunță discursuri late și
umflate asupra cestiunei naționalităților.
De când ministrul președinte Szell a ținut cu-
noscutul său discurs privitor la politica lui
națională „părinții patriei“ au mândărime
de limbă și care de care vré să se arete
mai voinicos și mai competent în a pro-
pune mijloce și măsuri față cu naționali-
tățile.

Spațiul fiindu-ne prea scump, vom face
aci o revistă generală asupra vorbirilor,
cari s'au ținut în ședințele de Joi și Vineri
ale detei.

Ședința de Joi. A vorbit éráși fai-
mosul kossuthist Bela Komjathy. S'a ocupat
mult cu Români, ale căror instituțiuni, dișe
el, sunt fórte număróse și forméză un corp

cu totul deosebit, așa că statul maghiar
abia decă mai pôte birui cu ei. Asta nu
mai merge și toți Maghiarii trebuie să-și
dea mâna, ca să curme réul. Vorbirea de
dăunădi a ministrului președinte fi dá oreș-
care speranță în privința această, căci mi-
nistrul a diș, că „una suntem în ce privesc
scopul“. Cestiunea naționalităților nu e nu-
mai o cestiune internă. Isvorul mișcării
Românilor de pildă il găsesce Komjathy
în Bucuresci, de-acolo se agitá și se ațită
mișcarea lor. Mișcarea Slavilor din Ungaria
iși are centre la Moscva, la Petersburg,
la Belgrad etc.; cei din Rusia caută mereu
să întrețină legături cu bisericile ortodoxe
din Ungaria, ba în o parte din aceste bi-
serici nu se rógă pentru Francisc Iosif, ci
pentru Țarul Nicolae.

Înșiră apoi Komjathy câte verđi și
uscate: spune cum în presa din afară
Ungurii sunt mereu atacați, cum în Fran-
cia, Italia, Belgia se scrie și se vorbește contra
Ungurilor și nu este congres în străinătate,
în care să nu se audă voci împotriva ten-
dințelor maghiare.

De drag cei are pe Români, se ocupă
apoi éráși cu ei, că nu e dór lucru puțin
când „Valachii“ nu vor să recunósca ege-
monia ungurésă, nu vor uniune personală,
nici stat independent maghiar după oala-
podul lui Kossuth; ei vor mai bine, ca
Ardealul să fiă autonom, de aceea sunt
contra dualismului, ba se pórtă chiar cu
idei federaliste. Spune dumuesului, că până
când poporul Valach nu va fi scos de sub
terrorisumul conducătorilor ispravă mare n'are
să se facă, și recomandă ministrului pre-
ședinte Szell să calce tot în pasul „agita-
torilor“, să-i pândésca și să-i urmărescă, ca
se simtă ei, că au de lucru cu lei și pa-
ralei, ér nu cu ciuhe.

Mult îl rod la inimă pe Komjathy
bancile românesci. Ar vré să le stingă în-
tr'o lingură de apă, dér fiind-că nu pôte,
agitá și ațită contra lor. Dișe, că bancile
nóstre românesci nu fac numai politică națio-
nală, ci și politică economică contra sta-
tului maghiar. Ele cumpără moșiile Un-
gurilor ardeleni pe sémă Românilor, sprin-
ginesc inteligenta română cu bani și spo-
resc tabăra ultraștilor. Despre „Albina“
dișe, că lucréză ađi cu milioane și sub ari-
pele ei s'au înființat la vr'o 70 de băni
„Aici e isvorul de căpeteniă al primejdiei.“
Cere dér dela Szell, ca cu legea în mână
să stânginescă activitatea bancilor române.

În fine dișe: „Acela va fi cel mai
mare barbat de stat al Ungariei, care ru-
pénd cu vechile tradiții va dișe, că acest
stat trebuie să fiă, și încă maghiar să fiă.“

Ședința de Vineri. A vorbit mai
întâiu prospetal mameluc Todor Fassie (di
Sfășie). Firesce, a laudat mult pe stăpânul
și patronul său din fruntea guvernului, sub
a cărui conducere, dișe, statul va progresa
și va înflori, și de bine ce domnul ma-
meluc se crede și profet a mai spus, că
țera această va mai sta încă o mie de ani
tot ca stat puternic maghiar. Nu se în-
doosece, că politica națională maghiară a
guvernului va susține și drepturile națio-
nalităților și toți „Românii cuminte“ re-
cunosc, că fericirea numai în instituțiunile
„liberale“ ale statului maghiar ș-o pot afla.
A protestat în contra lui Komjathy, care
a diș, ca Români graviteză mai mult spre
România, decât spre Ungaria. Asta nu-i
adevărat, căci dóră și poporul român de
rënd învață unguresce (éljen-ur!).

Groful Benyovsky S. e de părere, că

cestiunea naționalităților nu pôte fi sugru-
mată cu forța, dér nu pôte fi nici resol-
vată prin concesii prea mari. Rezolvarea
ei constă numai în crearea de stări ma-
teriale bune. Atunci naționalitățile nu vor
mai gravita înafară, Valahii nu vor mai
merge în România, ci vor rămâne aici în
țéră, ba chiar și cei ce s'au dus au să se
reintórcă (Madarasz: *Să ne ferésă Dumne-
șeu.*) Cum să se însuflețesc Slovaci de
ideia de stat maghiar, decă fómă și mi-
seria îi face să emigreze. Decă dér gu-
vernul voescce serioș rezolvarea cestiunei
naționalităților, atunci să-și țină de dato-
rință a ușura starea lor materială scă-
pătată.

Vorbesce apoi deputatul Ighiului Wer-
ner I. și ține un discours plin de violență
politică. El s'a ocupat în mare parte cu
Sagii a căror politică o numesce perfidă;
le impută tendențe centrifugale; spune, că
speranțele lor și astădi sunt concentrate în
Viena, ba trag cu ochiul obiar și cătră
Berlin. În tesă generală perciunato-pinte-
natul mameluc mărturisesce, că vorba fiind
despre politica de naționalitate, națiunea
maghiară a mers la 1868, prin crearea ar-
ticolului de lege despre „egala îndreptă-
țire“ a naționalităților, până la limitele cele
mai extreme permise; aici ea trebuie să se
oprescă și să aștepte ca elementele mode-
rate din sinul naționalităților să ajungă
de-asupra și sincer și fără rezervă să se
pună pe baza legilor unguresci.

Drept remediu spune, că datoria sta-
tului ar fi, de a-și da silința, ca lamura in-
teligenței din sinul naționalilor să între în
funcțiunii de stat etc.

Procesul dela Baia-de-Criș.

(Raport special al „Gazetei Transilvâniei“.)

După ascultarea acușărilor și a mar-
torilor, substitutul de procuror Nogal Ka-
roly fú invitat de judecător să-și țină vor-
birea de acuză.

Nogal începú să încurce frase din
actul de acuză al procuraturii din Deva și
ar fi voit să facă imputări Românilor, că
și-au uitat de Iancu. Însé judecătorul îl
preveni îndrumându-l la obiect. Scena
astăci l'a cam amărit pe d-l substitut, care
curénd a și întors fôia, ba continuându-și
discursul începú să laude pe Iancu, dișcând,
că a fost barbatul cel mai cinstit și mai
ideal, ca persónă.

Curénd însé Nogal și-a eșit éráși din
sărute. Ca din senin el voi să revină la im-
putările, că Români ar fi uitat pe Iancu.
Dér nu l'a lăsat éráși judecătorul și l'a in-
drumat la ordine.

Procederea această a judecătorului l'a
măhnit așa de mult, încât d-l substitut
declară, că nu mai vorbesce, și se aședă
pe scaun. Imprejurarea această l'a făcut pe
judecătorul Bigner să desperaze, căci se
vedea amenințat de primejdia de a i-se ni-
mici tôte ostenețele și de a declara per-
tractarea de nulă. A început-o dér cu bi-
nele și cu rugări și insistențe i-a succes să
înduplece pe vorbitor a-și continua „rechi-
sitorul“.

Acesta se mulcomi și începú din nou
— dér pe o córdă mult mai șoviniștă. A
diș, că Iancu a luptat contra statului ma-
ghiar, de aceea s'a făcut vinovat, ér cel
ce-l preamăresce încă e culpabil; a diș, că
cei trei acușăți au demonstrat cu tricolorul
României, de aceea ei cad sub penalitatea

* A-se vedé N-rii „Gaz. Trans.“ 24, 26 și 27
din 1900.

codului de contravenții; apoi susține morțiș, că s'a făcut *politică în biserică*, ceea ce trebuie pedepsit, ér la fine s'a jăluit, că tinerii aceștia din Clușii au turburat liniștea și pacea dintre Ungurii și Români din Baia-de-Criș etc. Ca încheiere ceru *condamnarea* și pedepsirea celor trei acușați.

După o mică pauză, judecătorul propoacă pe primul acusat *Steer* să se apere.

Acusatul Steer:

Onorată judecătorie cercuală! N'am să dic multe. Partea juridică a acușei o vor trata în merit apărătorii noștri, dér totuși țin să însemn, că forțe mă bucur, că d-l substituit de procuror a binevoit să mi premergă dându-mi o atențiune neasteptată. Anume d-lui mă pune sub acuză și pe mine pe baza §-ilor 191 și 174, cu toate că în înțelesul juridic numai de complice pot fi considerat, ér nu ca unul, care în faptă aș fi comis delictul amintitilor §-i. Dér d-l substituit de procuror cu știința-i confusă juridică a aflat de bine să mă egalizeze și sunt vesel de curtoasia d-lui. Țin să declar hotărât, că precum atunci când am depus cununa pe mormântul eroului nostru sfânt am fost solidar într-o tôte cu colegii mei, așa și acum mă solidarizez cu ei și rog să mi-se aplice și mie o asemenea pedepsă, ca lor. Ér ce mă privește procesul de ađi, ca tiner români trebuie să resping cu indignare incompetența, prin care d-văstră voiți a vă prezenta ca apărătorii bisericii române și prin care vă arogați dreptul de a judeca, că cine a fost Iancu! Asta nu se ține de d-văstră. (*Judecătorul:* Iți retrag cuvântul, ține-te strins de obiect...) N'are a face. Precum observ, pe d-văstră vă supără atitudinea, ce am luat-o ca tineri români preamărind pe Iancu și manifestând admirațiunea, ce o are nu popor sclăvit și jiguit față de figura lui eroică. (*Judecătorul:* Te fac atent, că decât te mai abați iți retrag definitiv cuvântul...) Ei bine. Conform dreptății științe și a legii aștept cu liniște sentința.

Acusatul Novacoviči rostese abia câte-va cuvinte. Densul dice:

Sunt acusat în baza §-ului 174 din legea penală. Acest paragraf sancționat de Majestatea Sa, după d-văstră, mă oprește să preamăresc faptele unui erou, care a fost decorat de însuși Majestatea Sa! Numai atât! Și cu acesta închei apărarea mea!

Urmază apărarea acusatului I. Scurtu: D-le judecător! Sunt fericit, că pot lua cuvântul ca acusat pentru făptuirii de care tot-déuna mă voi simți mândru și pe care tot-déuna le voi săvârși. Nu vreau să mă apăr cu scopul de a fi achitat ori a mi-se atenua pedepsa. Vreau să mă apăr, pentru a confirma din tótă inima ceea-ce-am săvârșit cu colegii mei, în numele tinerimei univ. române din țără... Aici, în fața justiției, noi avem să răspundem pentru o faptă nobilă. Cu ochii la cununa de laur cu tricolor, vă asigur, că răspunderea noastră e cea mai morală, pentru-că privește numai actul românesc creștinesc al depunerii cununei pe mormânt și în biserică. O răspundere gravă și penibilă e însă aceea a celor-ce un act de pietate l-au forțat ca act criminal, și-o creștinescă cununa au înțesat-o aici la judecătorie ca... *corpus delicti*. Într'adevăr, acesta n'am mai pomenit-o nici în istorie, nici în romane chiar, și nici chiar în... statul maghiar.

Judecătorul: Odată iți detrag cuvântul. Fii la obiect!

Acusatul Scurtu: E greu să vorbesc când se suprimă libertatea cuvântului. Voi fi la obiect, bine. Trebuie să constat înainte de tôte, că actul de acuză și însuși discursul substituit de procuror nu's acte juridice, sunt non sensuri. Sunt acte de prigonire politică. Dela un reprezentant al statului și dela justiția, acesta nu e numai inadmisibil, dér și condamabil.

În ce se basază acuză? Antăi, în §. 174 (Acusatul îl citează textual și-l traduce românesc). Ei bine, aș vré să mi-se arate vre-o lege sau or-ce alta, care se declare pe Iancu culpabil și faptele lui să le fi condamnat vre-odată. Iancu e o personalitate istorică ideală, stea între stelele lumii viteze și martire. Nici judecătorii, nici lege, nici procuror, nici germani și nimeni altul n'are competența de a judeca pe acela, pe care istoria l'a judecat și Cel din ceruri, ca pe cel mai ideal luptător, recunoscut chiar și de istoricii d-v. șovinisti.

§. 191? Dér n'ați audiat martorii? Este o monstruositate să faceți un delict contra religiei dintr'un act de pietate. Paragraful acesta (il cetesce) prevede ca puibil scandalul în biserică. Scandal e în Ungaria să te rogi? Noi avem religia noastră recunoscută de stat, și chiar un reprezentant al acelu stat, care ne prigonesce biserica, se pretindă a o apăra, condamându-ne pen-

tru-că suntem creștini?! Nu știu ce religie aveți d-văstră, decât pietatea o priviți scandal. Atăta știu însă, că unei asemenea religii nu mă voi închina nici-odată.

§. 36? Dér d-l procuror idee n'are, care-i tricolorul României (Acusatul espioacă deosebirea. — Coresp.) Acesta de pe cununa e tricolorul nostru, al vechiului Ardeal, simbol al individualității noastre naționale.

D-l procuror se miră de ce n'am pus tricolor unghuresc pe cunună. Cu un alt drept mă mir și mă indignez eu pentru mirarea asta a d-lui procuror. N'am pus tricolor unghuresc, pentru-că e veche datina să pui pe cununii colorii cari, să simbolizeze viața defunctului (alb la feciore, lila la mărătrone etc.)

Unui erou nu i-am putut pune pe mormânt de cât lauri și valorosului Român cari colorii se potrivesc, decât nu tricolorul sub care a luptat? Tricolorul unghuresc — ar fi o insultă pe mormântul lui Iancu!

Avem pe Iancu drept ideal toți Români. Fiind-că toți ne inspirăm de *șciință* și de *onore*, nu de politică dubioasă ca d-l procuror. Șciința ne îndreptă la istorie, unde cel mai ilustru bărbat ideal român e Iancu, ér onorea ne dictează să adorăm pe cel-ce pentru onore, în onore și cu onore a trăit, a luptat, a suferit martiri și a murit.

Acestea le-am spus și în cuvântarea din biserică, pe care aș ceti-o decât d-l judecător n'ar fi atât de nervos și atât de intolerant. (*Judecătorul* se mișcă furios).

D-l procuror mai spune, că nu contestă tinerimei idealismul. Atunci de ce ne urmărește? — Ca fiă care om, eu n'am găsit un ideal mai strălucit ca Iancu. Acesta convingere o primim toți deja la sinul mamelor noastre: să n'avem alt ideal de urmat, decât al poporului nostru, al cărui ideal a fost și este și va fi Iancu!

Judecătorul: A doua-ora, iți detrag cuvântul.

Acusatul Scurtu: Nu cer achitare, d-le judecător, ci dic: decât §. 174 se interpretează în țera asta așa, că a preamări pe eroi dinastiei ca Iancu e delict, eu totuși voi preamări tot-déuna pe Iancu; decât §. 191 se aplică creștinismului și nu păgânismului și decât religia d-văstră cere să nu ne rugăm în bisericile noastre, ei la idoli antidi-nastici, eu totuși nici-odată nu mă voi ruga altfel; în sfârșit decât tricolorul de pe cunună e al României, în acel sens — nu'i așa? — și eu aș pute fi cetățean român.

Cu alte cuvinte, decât virtutea e păcat și păcatul virtute înaintea acestei justiții dubioase, care se contestă cu drept în or-ce moment, atunci cer și țin să se ție la protocol, că vreau cea mai severă condamnare. (*Judecătorul* ia la protocol).

În ce privește special tricolorul României, d-văstră ca absolvenți de drept și ca organe ale justiției statului ar trebui să știți mai multă carte din dreptul internațional, decât să nu cunoșteți tricolorul României.

Judecătorul: Iți detrag definitiv cuvântul: e pentru a treia-ora.

Acusatul: Atunci trec la alt obiect.

Judecătorul: Nu mai ai cuvânt.

Acusatul: Protestez cu indignare. Comiți abus de putere. Fac cas de nulitate. Ap. Dr. Pop se alătură la cazul de nulitate.

Rap.

Administrația, legea de naționalitate și cestiunea naționalităților. „*Budapesti Hirlep*” publică la loc de frunte un articol din care estragem următoarele constatări foarte prețioase pentru împrejurările de față:

„Legea de naționalitate dela 1868 nu este idealul nostru, nu coreșpunde cât de puțin concepțiunilor din epoca modernă relativ la cestiunea naționalităților; nu coreșpunde acesta lege nici sentimentelor, nici convingerei noastre politice. Despre aceea, că statului maghiar, legislativei maghiare să nu-i fie iertat a maghiarisa din oficiu pe cetățenii statului maghiar, să lăsăm pe cei din Brașov și Sibiu a vorbi celor, ce o cred, ér nu nouă. Însă după-ce legea de naționalitate există și într-o privință seu alta légă mânil legislativei noastre, noi trebuie să creăm o situație (administrație), în virtutea căreia *causa maghiarisării*, respectiva executarea legii de naționalitate s'o încredințăm administrației și să nu ne trece vremea cu ea în parlament.... Am vădit în trecut cum guvernul Wckerle a făcut procesul Memorandului și procesul Replicei fără parlament și fără secțiune de naționalitate. Și pe viitor se poate încredința

tot așa de bine administrației justiției înfrânarea agitațiunilor de naționalitate, seu pedepsirea lor. Agitațiunile de naționalitate n'au însemnătate politică, ci numai polițială; asta va să dică împrejurarea, că Coloman Szell a readus secțiunea naționalităților în secția poliției de stat, unde a fost mai înainte și unde va fi pe viitor....

Am înțeles: maghiarisare prin administrație și persecuțiune polițienescă, ér pe de asupra avis procurorilor să urmărească ori-ce manifestație națională în sinul naționalităților, căci dór și așa se poate înfrâna și pedepsi ori-ce „agitațiune“.

Caraghiosle „patriotice“.

(*Ciupercile după ploie răsar.*)

Ce o mai fi și asta?

Nici nu s'a uscat bine țiparul, în care a fost turnată „epocală” vorbire a ministrului președinte Szell în cestiunea naționalităților, și étă că se ivesce în „patria” Tiszai-ților, Oradea-mare, un grup de ciuperci, botezat de foile maghiare „grupul Românilor moderati și cuminiți”, care și-a alcătuit un plan uriaș — formarea și constituirea așa numitei „*Lige române patriotice*“.

Foile unghuresci „*Budapesti Hirlep*”, „*Pesti Napló*”, „*Egyetértés*” ș. a. publică în colónele numerilor lor dela 18 l. o., ca la comandă, comunicate aproape identice, ce afirmativ li-se trimit din Oradea-mare, dér se vede cât de colo, că ele sunt pregătite în oficina oficioșilor din Budapesta. Etă de ce e vorba:

Ci-că pentru împăcaciunea dintre Români și Unguri se fac pași „vrednici de a fi băgați în sémă”. De când cu „frățietatea” inaugurată la masa vlădicului Goldiș din Arad, „elementele moderate” din sinul Românilor se ocupă cu „ideia împăcării”, și a sosit „plinirea vremii”, ca semința aruncată la aldămașul din Arad să aducă acum róde. Mari ostenele și mari silințe — dic numitele foi — își dá episcopul Goldiș, ca vorbele frumoase rostite la masa albă, să fiă urmate de fapte. Influența lui imblânditoare, moderată și patriotică se simte la întreaga preoțime din Bihor, și pe când Români greco-catolici își susțin vechia lor rezervă, pe atunci greco-orientalii se pórta așa, încât deșteptă încredere la Maghiari“.

Dér én să vedem ce adevă se pregătesce? Numitele foi ne spun, că în localitățile locșitorului de vicar gr. or. din Oradea, Ioan Groza, s'au adunat „domni români”: Papp Miklos (đi Nioulae Pop, de fel din Bucerdea-vinóșă) director de finanțe, Maros Traján secretar de finanțe, Gramma Dóme, inspector de școle reg., Florian Duma advocat, Krajník Josef notar cercual și Tirm Miklos, învățător. Aceștia împreună s'au sfătuit asupra înființării „*Ligei patrioților români*” și au însărcinat pe Gramma să scrie un articol într-o fôia română moderată, în care să pregătască „opinia publică” română și să desfășure scopurile „ligei patriotice”. Gramma s'a și adresat la „*Controla*” din Timișóra, al cărei redactor i-a răspuns îndată, că planul e „*pompag*” și „*actualis*”. Oradani din vorbă vor să pună în fruntea „ligei” pe directorul de finanțe Papp Miklos.

Fôia „*Nagyvárada*”, organul tiszaiștilor, publică deja un articol din partea unui „distins conducător român”, care, đio foile din Peșta, reoglindează gândirea Românilor moderati și mai ales „efectul, ce l'a exercitat asupra Românilor politica lui Coloman Szell”. Etă ce se dice în acest articol:

„Dela instalarea episcopului Goldiș, în cercurile Românilor cuceresce tot mai mare teren ideia înființării unei *lige patriotice*. Inceputul acesta a fost în mare parte ajutorat de enunțatiunile făcute în noua eră și naționalitățile sunt bucurosi convinse, că față cu ele se va valida dreptul, legea și dreptatea. Români așa-dér trebuie s'o spună pe față, că ce voesc? Voesc ei *stat maghiar complet*, în care toți cetățenii, fără deosebire de confesiune și naționalitate, să se simtă frați? Mai mult decât atăta nu pôte

voi nici un Român, căci altfel n'ar protesta nici ultraștii contra acușei de nepatriotism. În trecut Maghiarii și Români s'au depărtat mult unii de alții și numai o mică fracțiune s'a alăturat la politica, al cărei conducător este membrul din camera magnaților Iosif Gall. N'au ascultat, decât de agitatori, și au fost strimțorați acei patrioți români, cari stau în serviciul statului maghiar: *funcționarii*... Așa s'a făcut pasivitatea și astfel s'a pierdut creditul politic al Românilor. În „noua eră” însă s'a conceput încrederea reciprocă; trebuie dér, ca Români moderati și patriotici să desfășure stindardul, punând în frunte pe *funcționarii de stat români*; să-și facă o ligă în serviciul împăcării, al frățietății și al intereselor adevărate ale Românilor“...

Nu mai comentăm. O „ligă patriotică” de funcționari, cari sunt comandați a înveseli lumea „nepatriotică” a preținșilor dușmani ai statului cu astfel de caraghioslicuri, nu pôte produce, decât un hohot general între Români. Va ride împreună cu ei, de sigur, și deputatul Polonyi, care e de părere, că Români trebuie să fiă „pacificați“.

Răsboiul din Africa sudică.

Scirile, ce sosesc de pe câmpul de răsboiuri ne arată o desăvirșită schimbare de front și de plan de campanie din partea Englesilor. Aceștia au părăsit ideia de a libera Ladysmith-ul, și și-au concentrat tôte forțele lor pe linia râului Modder, pentru a libera orașul Kimberley și, decât le e posibil, a trece în statul liber Oranje, de unde să continue răsboiul contra Burilor. Această tactică a generalissimului engles Roberts pare a avé șanse mai mari de reușită.

Deja Vineri lumea întreagă fú surprinsă de șciirea, că generalul French a intrat în Kimberley, pe care Burii îl ținuseră asediat timp de 120 de zile. Șciirea acesta se confirmă și din *Bruxella*, pe urma unei depeși sosite acolo din Pretoria. Se dice anume, că generalul bur Cronje și-a retras tôte trupele în fața preponderanței forțelor englese și cu 10,000 de ómeni e decis să apere acum drumul, ce duce spre *Bloemfontein*, capitala statului Oranje. Între Englesi și Burii n'au fost lupte serioase. Etă scirile mai noue de pe câmpul de răsboiuri:

French în Kimberley.

Londra, 17 Februarie. Lui „*Standard*” i-se comunică din *Wedraai* cu data de 15 l. o.: După un comunicat oficios sosit aici, generalul French a sosit în Kimberley și s'era a cinat la club.

Londra, 17 Februarie. Din *Iacobsdaal* se anunță agenției „*Reuter*” cu data de ieri: După mică hărțuială cu Burii, Englesii au ocupat ađi *Jacobsdaal*. Artileria a alunțat cu bombe pe Burii din împrejurime. Colóna lui French a ocupat trei vaduri pe riul Modder. French a înaintat apoi repede spre Kimberley. Burii au părăsit *Alexandersfontein*, pe care l'au ocupat trupele englese.

Bruxella, 17 Februarie. O depeșă sosită din Pretoria confirmă șciirea, că Burii au întrerupt asediarea orașului Kimberley și generalul Cronje și-a concentrat apoi repede tôte trupele. Luptă serioasă n'a fost, Burii n'au pierdut decât 25 de ómeni. În fața preponderanței forțelor englese, Cronje a fost silit să se retragă și să-și concentreze puterile pentru apărarea drumului, ce duce la *Bloemfontein*.

Agentul transvaalian Leyds nu este de loc îngrijat de succesul Englesilor. Leyds dice, că Cronje s'a retras numai pentru-că e pe deplin sigur, că va bate pe Englesi în alt loc. Retragerea lui Cronje este numai o cursă aruncată Englesilor. Leyds e deplin convins, că Englesii vor întimpina în curând o crudă surprindere.

Dispoziția în Londra. — Unde e Cronje?

Londra, 17 Februarie. Grosul populațiunei plutesce în elanul victoriilor din urmă. Cercourile militare însă nu împărtășesc de loc acest optimism. Toți se întreabă: unde e Cronje? Bate la ochi, că Englesii n'au luat până acum dela Burii nici un un

și n'au prins nici o trupă a lor. Cronje și-a pregătit retragerea deja de o săptămână. O mare desamăgirea pricinuesc faptul, că Roberts nu e în clar cu aceea, că ore Buri au părăsit ori nu granița Maggerfontein. Ingrjirile le potentă și aceea, că Buri înainteză neimpiedecați spre Naamport și spre De Aar.

Buller atacă din nou.

Londra, 17 Februarie. Din Lorenzo Marquez se anunță, că Buller a trecut erit peste Tugela. — Din Durban se depeșeză, că Buller a trecut cu armata întregă peste Tugela și a ocupat Valkrautz.

Lupte în Capland.

Pe când se petrec acestea la apus și răsărit, în partea sudică Englesii au fost reu bătăuți de către Buri. După un raport ce-l primește „Daily Telegraph”, la 13 l. c. apröpe de Rennsburg au fost lupte mari, în care Englesii au avut pierderi însemnate. Englesii s'au retras la Arundel, der nici aici nu sunt siguri.

Sciri diverse.

Lord Roberts telegrafiază la Londra din Jacobsdaal, că generalul Kelly-Kenny a luat dela Buri 78 vagoni cu munițiuni, între cari 2 încărcate cu puști-Mausier, 8 lași cu granate și 10 butii cu pulvere explozivă.

*

Din Ladysmith a scăpat dizele trecute un diarist, care spune, că Englesii de acolo nu se mai hrănesc decât cu carne de catâr și cal. Fiertură nu este peste tot. O mică oală cu lapte costă 8 $\frac{1}{2}$ șilingi, 1 ou 3 șilingi, 5 $\frac{1}{2}$ fuști tutun costă 1 font șterling, adică 48 florini.

*

Despre generalissimul Joubert se susține, că a plecat în ajutorul lui Cronje. De-i va succeda să se unească cu el Buri vor opune Englesilor 35,000 de combatanți.

SCRILE DILEI.

— 7 (19) Februarie.

Agitările în contra băncilor române se continuă în colonele kossuthistului „Egyetértés” cu o impertinență caracteristică patrioților pericunati. De astă-dată turbă mai ales în contra noului institut român de bani „Bihoreana” din Oradea-mare, despre care spune, între altele, că din venitul său curat de 37,711 fl. 38 cr. (?) se vor da 1000 fl. „Asociației transilvane”, apoi „museului pentru păstrarea amintirilor dela Ianou” și a „relichiei revoluțiunii din 1848”, „sume însemnate vor primi apoi foile tribuniste, cari fac reclamă” etc. De unde au scos scribalii dela „Egyetértés” aceste sciri tendențioase, ei vor fi sciind. Vedem însă, că infamia lor merge atât de departe în căutarea mijloacelor de-a agita, încât falsifică chiar bilanțurile băncilor noastre, luând coronele drept florenți numai pentru-ca prezentând sumele în dublu să bage cu atât mai mare spaimă în cei pe cari îi așită.

Prelegeri economice. Din Voila, în comitatul Făgărașului, ni-se scrie: In 2(14) l. c. s'au ținut în comuna noastră prelegeri economice din partea „Reuniunii economice comitatense din comitatul Făgărașului”, sub presiunea preotului reformat Balla, care a des-his adunarea în limba română. A vorbit proto-not. comit. d-l Ales. Bele despre reuniuni peste tot, precum: înșoțiri de credit sistem Raiffeisen; de înmormântare; asigurarea vitelor etc. După aceea a vorbit cu succes învățătorul Albani despre pomărit în genere. Tot asemenea în v. G. Codrea, despre pământ, soiurile și cultura lui. Popor a fost mult de față nu numai din Voila, der și din comuna vecină Sămbăta infer. N'ar strica, decât la asemenea ocașiuni s'ar avé mai mult în vedere partea practică a lucrului. Inceputul e bun, să sperăm a merge înainte: nu numai să i-se ia țeranului, der să i-se mai și dea, măcar povețe economice.

Petrecere română în Viena. Astăzi primirăm o invitare la petrecerea cu dans, ce se va ținé sub protectoratul Escelenței

Sale a d-lui Nicolae Dumba la 2 Martie st. n. 1900 în „Cursalon” din Viena în favorul fondului alumneului societății academice „România Jună”. Comitetul este astfel compus: Dr. Sterie N. Ciurcu president de onore, Dr. Alesandru de Vaida-Voevod president, Cesar B. Poppovits vice-president, Caius Breduceanu, vice-president, Teofil Ivanovici cassar, Adrian Bădnărescu secretar; membri în comitet: Gavril E. Barbu, Dr. Isidor Bodea, Luc. Bolcaș I. oav. de Calmuțchi, Carol Conia, Dr. Ales. Corinna, Nicu Dracinschi, Dr. Octavian Gheorghian, Dr. Nicu Hackmann, Dr. Victor Iluț, Aurelian Ispăscu, Richard Lincu, colonel I. P. Ales. Lupa, Iuliu Mălinaș, Eugen Muntean, Traian Mureșianu, baron I. X. Mustatza, Traian Păscuțiu, Eusebie Pătraș, Romulus Pop, Dr. Ales. Popa, Iosif Popovici, Mihai Popovici, Octavian Proștean, Aurel de Sanciai, Traian de Sanciai, Ilariu Sassu, Guilelm Șorban, Marius Sturza, Dimitrie Turcan, Dr. Ioan de Vaida-Voevod, Iosif Vancea, George Vodă, Mihai Voloșencu.

„Lipovana”. Precum ni-se telegrafiază, adunarea generală a institutului de credit și economii „Lipovana” din Lipova s'a amănat pe ziua de 8 Martie n. 1900. Nu se va ținé deci în 1 Martie, cum se anunțase în primele două publicațiuni.

Emigrările din comitatul Borșod. Vice-spanul comitatului Borșod a raportat în congregația, că emigrările au început să ia și în comitatul Borșodului dimensiuni amenințătoare. Aminti vre-o 6 comune, ai căror locuitori emigréză în masă, făcând loc pericunatilor, ce vin din Galiția.

Pentru cărciumari. Ministrul Hegedüs a dat o ordinațiune, prin care dispune, ca dela 1 Iulie 1900 începând toți vëndătorii de rachiu să folosescă la măsurarea beuturii sticle cu timbrul coronei.

Societatea „Junimea Comercială” din Giurgiu, în România, și-a ținut adunarea generală în 6 Febr. Acastă societate a împlinit 14 ani dela existența sa și, după cum constată raportul consiliului de administrațiune, an de an a mers progresiv. „Pe lângă totă criza ne mai pomenită, ce a bătuit anul trecut, această societate — dize raportul — n'a ridicat dobânda și a adus cel mai mare serviciu pieței Giurgiuului într'un timp, când streinii cămătari au ruinat nenumărate familii, cari au cădut victimă colosalului lor faliment de peste 500,000 lei”. — „Junimea comercială” are ați 500 membri, der se speră, că Românii bunii mai ales acum vëndând marile binefaceri ce le aduce acea societate se vor grupa în jurul ei cu mic, cu mare. Fondul social al societății la 31 Dec. 1899 era 119,454 lei; fondul de rezervă 9663 lei. Profitul net al anului trecut a fost de 10,492 lei. Președinte al acestei salutare societăți este d-l N. Droc. Barcian.

Cununii. D-l Traian V. Motora, absolut de teologie și ales paroch al Gernesigului (tract. M.-Oșorhei) și d-ra Maria Tomuș se vor cununa Daminecă în 13 (25) Febr. în biserica română gr. or. din Abrud. — D-l Aureliu Barbu notar com. în Lanerâm și d-ra Aurelia Pop din Ciauul mare s'au cununat în 18 Febr. n. c.

Femeile aplicate în funcțiuni la căile ferate unguresci au trimis o deputațiune la ministrul unguresc de comerț Hegedüs pentru a-l ruga să facă a li se mări salariile, a li-se da drept de pensiune și a-se sistemisa posturile. Deputațiunea a fost prezentată ministrului prin un deputat, care vorbi în numele damelor, dîcînd, că foarte multe femei sunt aplicate în funcțiuni la căile ferate, cari însă cu leafa de acum nu pot trăi, ér la bătănețe sunt espuse celei mai mari miserii. Ministrul a declarat, că el deja se ocupă cu acest plan și că va face tot ce va puté, ca justa cerere a femeilor să fiă ascultată.

Deschiderea navigației pe Dunărea de jos. De Vineri s'a deschis în mod regulat navigația între porturile Galați și Brăila. Cursele se fac de către cele două vapore cunoscute „Orientul” și „Principele Carol”. Săptămăna viitoare însă ambele

aceste vapore vor înceta cursele lor și vor porni la Turnu-Severin, unde vor intra în șantierul naval spre a fi reparate. În locul lor cursele locale între Galați și Brăila vor fi făcute de vaporul „Turnu-Măgurele” și de vaporul „Mircea”, unul dintre cele patru vapore noué, construite după modelul „Principelui Carol”, și care va fi lansat dizele acestea de pe șantier. Printre bastimentele sosite eri în portul Galați avem de notat următoarele: Yachtul C. E. D. „Carolus-Primus”, vaporul român „Dragoș” și vaporul rus „Semstoje Sergiu” toate trele au acostat la chei. Săptămăna viitoare serviciul hidraulic va proceda la aședarea pontónelor și a puntelor de debarcare la toate agențiile. Apele Dunării sunt în ușoră creștere. — Bastimentele marinei române de război, care au iernat în mare parte în portul Galați, vor intra peste câte-va zile în Marea-Négră, spre a face exerciții.

Tinerimea universitară română din Cluși invită la serata literară musicală împreunată cu dans, ce se va ținé în 27 Februarie n. 1900, în sala „Hotelul Central” de-acolo. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea de familiă 5 corone, de persónă 2 corone. Venitul e destinat pentru ajutarea stud. univ. lipsiți de mijloce. — Ofertele marinimose se vor chita pe cale diaristică. — NB. Contribuțiile bine voitoare se vor adresa d-lui Iulian Pop, stud. iur. (Kolozsvár, Belmagyar-u. 19 sz.).

Cafenéa din tégulgrăului începând dela 1 Febr. n. a trecut dela cafegiul de până acuma Drechsler în posesiunea d-lui Rudolf Malcher junior, cunoscut publicului din Brașov din concertele filarmonice și de binefacere, în cari s'a produs ca virtuos în violină. D-l Rudolf Malcher se va nusi în tot modul de-a mulțumi pe visitorii ca fenelei prin purtarea sa prevenitoare, și va face ca să nu se simtă vre-o deosebire jignitoare în urma schimbării întâmplate. Tot din cauza aceasta a lăsat ca personalul de serviciu să rămână același.

Licitațiune cu oferte. În 26 Februarie n. 1900 se va ținé în casarma de honveđi din loc licitațiune cu oferte pentru transportarea pânei dela brutăria la casarma. Condițiile a-se vedé în anunțul așit pe zidurile casei orașului, precum și în cancelaria regimentului 24 de honveđi.

Tinerimea română din Câmpeni invită la petrecerea împreunată cu dans, ce se va ținé Joi în 1 Martie st. n. în localul casinei române de-acolo. Inceputul la 7 $\frac{1}{2}$ ore séra. Intrarea: de familiă 3 corone, de persónă 1 coronă 20 fil. Venitul curat e destinat jumătate pentru fondul casinei române din loc, ér cealaltă jumătate pentru fondul bibliotecii despărțământului Asociației române din Abrud.

Un omor politic.

Cetim în „Timpul” din Bucuresci: Marți noptea în dreptul casei Nr. 2 din strada Ceauș-Radu s'a găsit ucis pe la orele 10 un necunoscut, în etate cam de 25 de ani. Cadavru zăcea pe stradă cu picioarele pe trouar. Fiind cu fața în jos, s'a vëndut că mortul avea o rană adâncă în creștetul capului, care era sferimat cu totul. Necunoscutul era îmbrăcat cu un palton negru și cu guler de astrahan. În picioare avea cisme. Incepându-se cercetările, s'a găsit în carâmbul cisme drepte, la cadavru, un cuiț cu tecă roșie și o scrisore. Sub cadavru s'a găsit un topor, cu care victima fusese ucisă.

Victima se numește Fitovsky. În urma stărnitōrelor cercetări, Miercuri după amiază au fost prinși toți asasinii lui Fitovsky. Asasinii sunt în număr de patru: un student bulgar, anume Trifanoff, care de doi ani studiaza în Capitală, fiind inseris la școala de sciințe politice. El e bursier al comitetului revoluționar macedonean din Sofia și președinte al filialei din Bucuresci al acestui comitet revoluționar. Ceilalți trei sunt din Macedonia, trimiși anume de câte-va zile în Bucuresci de către comitetul revoluționar din Sofia, ca să asazineze pe Fitovsky, șeful spionilor turci puși să urmărescă agitațiile comitetului revoluționar bulgar, precum și pe doi spioni subalterni ai acestuia.

Crima a săvîrșit-o unul din complici, Boice Ilief, care l'a pândit pe strada nu-

mită și i-a dat o lovitură c'un topor în cap așa, că victima cădă jos ca trăsniță. Trifanoff, studentul, a arătat pe Boice Ilief ca omoritor. Pe acesta poliția l'a găsit culcat la un bragagi din strada Cantemir. Boice a negat întâi, apoi a mărturisit crima.

Afară de ucigașul Boice Ilief și ceilalți complici au mai fost arestați Nicolae Miteff la hotel Dacia și Metu Stoicoff la hotel Macedonia. Aceștia doi fac parte din comitetul revoluționar bulgar din Ochrida și au venit în Bucuresci odată cu omoritorul Boice Ilief din Sofia. Ei aveau intențiunea ca a doua di după omorirea lui Fitovsky, să ucidă pe alt spion turc, anume Kiamil, aflător în Bucuresci.

Miteff a spus într-o declarațiune, ce a scris-o în limba bulgară, căci nu scie romănesc, că e trimis de comitetul secret din Sofia să omóre pe Fitovsky și pe cele două ajutōre ale lui, deduce acești trei erau considerați ca primejdioși intereselor patrioților bulgari. Densul a mai mărturisit, tot în scris, că a primit bani dela comitet și că era hotărît să ucidă. E o figură slabă otilită, inconjurată de o barbă mică négră și desă. Se vede energia în acest om și talia lui de mijloc e bine dezvoltată și aptă pentru agilitate.

Stoicoff a mărturisit și el aceleași lucruri. Pentru-că cei trei bulgari nu sciau nici o vorbă romănescă a servit de talmaci un soldat dela gendarmii pedestri, care vorbește foarte bine limba bulgară. Etă cum a fost ucis Fitovsky: După-ee a plecat Trifanof cu Fitovsky, cei trei complici i-au urmărit până ce au găsit momentul potrivit pentru omor. Atunci Boice s'a repezit dela colțul stradei unde era ascuns și a lovit pe victima. Fitovsky nu era singur, el mergea pe trotoar cu Trifanof și acesta îl ținea de braț. Astfel victima a fost lovită pe când era ținută de cel care încenase omorul. În cas caud Fitovsky ar fi făcut vre-o mișcare să fugă înainte de a fi lovit, Trifanof l'ar fi reținut.

Concurs.

Comitetul central al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din jurul Gherlei escrie concurs pentru elaborarea următoarelor teme de disertațiune:

1. „Incât s'ar puté delătura prin lățirea cunoscințelor naturale credința desértă și superstițiunile din popor?”

2. „Să se arete importanța studiului religiunii în școala poporală?”

3. „Intru-cât pōte să influințeze esemplul preotului și al învățătorului asupra poporului nostru la purtarea unei economii raționale?”

Premiul pentru fie-care temă este o sumă de 10 corone din cassa reuniunii.

Estensiunea operatului are să fie 3—4 cōle format cart. Terminul lucrării Dumineca Tomei 1900, pe când operatul e de a se subșterne la subșcrisul comitet central dimpreună cu o epistolă sigilată pe care va fi scrisă devisa concurentului, ér în-lăuntru sub sigil numele aceluia.

La premiile aceste pot concurge numai învățătorii actuali din cercul reuniunii.

Dela comitetul central al reuniunii înv. gr. cat. din jurul Gherlei.

Gherla, 12 Februarie st. n. 1900.

Ioan Papiu,
președinte.

Dionisiu Vaida,
secretariu.

ULTIME SCIRI.

Durban, 19 Februarie. La Dordrecht s'a încins o luptă, care a durat 8 ore; mai pe urmă a luat caracterul unei bătălii formale.

Pretoria, 19 Februarie. Buri au tăiat linia de comunicațiune a generalului French, au prins și au luat trenul, care ducea proviant și munițiune. Generalul Burilor Delarey amenință pe Roberts la spate, ér armata lui Kronje caută să atragă pe Roberts către Nord, unde Buri sunt întăriți pe înălțimi.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 17 Februarie 1900.

Renta ung. de aur 4%	98.55
Renta de corone ung. 4%	94.10
Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%	100.75
Impr. cail. fer. ung. in argint 4 1/2%	99.90
Oblig. cail. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonuri rurale ungare 4%	93.60
Bonuri rurale croate-slavone	94.—
Impr. ung. cu premii	162.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	141.25
Renta de argint austr.	99.85
Renta de hartie austr.	99.85
Renta de aur austr.	99.15
Losuri din 1860.	137.—
Actii de-ale Banței austro-ungarã	126.60
Actii de-ale Banței ung. de credit.	187.40
Actii de-ale Banței austr. de credit.	236.70
Napoleondori	19.26
Marci imperiale germane	118.15
London vista	242.45
Paris vista	96.27
Rente de corone austr. 4%	99.55
Note italiene	89.75

Cursul pieței Brașov.

Din 19 Februarie 1900.

Banconota rom. Cump.	18.84	Vënd.	18.90
Argint român. Cump.	18.20	Vënd.	18.30
Napoleond'ori. Cump.	19.20	Vënd.	19.28
Galbeni Cump.	11.30	Vënd.	11.40
Ruble Rusescoi Cump.	2.57	Vënd.	—
Marci germane Cump.	1.17	Vënd.	—
Lire turcescoi Cump.	2.34	Vënd.	—
Scris. fonc. Albina 5%	202.—	Vënd.	203.—

Cursul cotelor private
din 14 Febr. 1900

	sump.	vil.
Basilica	18.50	14.40
Credit	395.75	397.75
Clary 40 fl. m. c.	129.50	131.—
Navig. pe Danãre	—	—
Insbruck	65.—	67.—
Krakau	55.50	56.50
Laibach	49.—	51.—
Buda	131.50	134.—
Paldy	132.—	133.—
Crucea roșie austr.	42.75	43.50
dto ungh.	23.50	24.2
dto ital.	—	—
Rudolf	59.—	61.—
Salm	172.50	174.50
Salzburg	60.—	62.—
St. Genois	176.—	178.—
Stanislan	120.—	120.—
Triestine 4 1/2% 180 m. c.	178.—	181.—
dto 4% 80	80.—	—
Wallstein	178.—	184.—
dto de 10 franci	12.7	13.75
Banca h. ung. 4%	123.—	123.80

Publicațiune

privitor la efectuarea lucrărilor de desăcare pe hotarul orașenesc.

Prea onoratul, vicecomitele al comitatului Brașov, domnul Dr. Frederic Jekel a estradat în 17 Ianuarie 1900 cu numărul 967 concesiunea provizorã în scopul efectuării lucrărilor de desăcare și regulare privitor la pãraul Lautebach, și canalele vicinale, mai departe Ghimbeșul, cât și pãraul Timis Rossbach cu canalele vicinale.

Toți proprietari de pãmânt, care cumva sunt interesați prin acãsta efectuare a lucrărilor de desăcare și regulare, se provocã a se presenta în 23 Februarie 1900 la 11 ore înainte de prãnz în casa de sfat spre a lua la cunoștință textul estradatei concesiunii provisoro, care se va publica în acelaș loc.

Brașov, 1900 în 14 Februarie.

Stabila comisiune executivã a lucrărilor de desăcare pe hotarul Brașovului grupa III.

Oscar Alesius, m. p.,
șeful comisiunii

„Gazeta Transilvaniei“
cu numărul à 10 fil. se vinde
la librãria Nic. I. Ciureu și
la Eremias Nepoții.

„LIPOVANA“ institut de credit și economii în LIPOVA.

CONVOACARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „LIPOVANA“ societate pe acții, se invitã la a

VI-a Adunare generalã ordinarã

care se va ține în 8 Martie a. c. la 10 ore a. m. în localul institutului, opidul Lipova.

Obiecte de pertractare:

1. Raportul direcțiunii pe al șeselea an de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutoriului direcțiunii și comitetului de supraveghiere (§ 26 din statute)
4. Deciderea asupra întrebunțării profitului curat și fixarea dividendelor pro 1899 (§§ 26 și 46 din statute).
5. Pertractarea eventualelor propunerii (§ 26 lit. g. din statute).
6. Alegerea a doi membri în direcțiune și a unui membru în comitetul de supraveghiere.

Domnii acționari cari voesc a participa la adunarea generalã, în conformitate cu § 16 din statute se avisază a depune la cassa institutului acțiunile înainte de deschiderea adunãrii generale.

Lipova, 1 Februarie 1900.

Ales. Mocsanyi m. p.
președinte.

**RAPORTUL
comitetului de supraveghiere.**

Onorată adunare generalã!

Avem onóre a Vã raporta, cã am urmat cu atențiune atacerile institutului din decursul anului de gestiune 1899, și am aflat exemplarã punctualitate și ordine la institut, atât cu ocaziunea reviziunilor prescise de statute cât și a celor extra-ordinare. Tot astfel revédând din poziție în poziție compunerea bilanțului și contului profit și perderi de pe anul 1899 le-am aflat în deplinã consonanță cu cãrțile principale și auxiliare ale institutului și conform legii comerciale.

Vã raportãm în fine, cã primim propunerea direcțiunii relativã la distribuirea venitului curat de pe anul 1899 — conform bilanțului de fl. 9707.93 — și rugãm onorata adunare generalã sã binevoiascã a da absolutoriul pe anul de gestiune 1899 atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere.

LIPOVA, 1 Februarie 1900.

Prof. Teodor Ceontea m. p. Toedor Cosma m. p.
președinte.

Stefan Bordoșiu m. p., Terențiu Petrovicu m. p.

ACTIV.

CONTUL BILANȚULUI

PASIV.

	florini	cr.		florini	cr.
Cassa în numãrar	4647	38	Capital pe acții	50000	—
Escompt	292360	67	Fond de rezervã	12896	43
Credite personale	19826	80	Fond de pensiuni	734	—
Credite cambiale cu acoperire hipot.	15961	—	Depuneri spre fructificare	195633	92
Imprumuturi hipotecare	12199	50	Reescompt	77405	80
Lombard	3930	—	pro anul 1897 fl. 40.—	—	—
Efecte publice	1479	—	Dividende neridicate „ 1898 „ 80 —	120	—
Realități	576	12	Conturi curente	2800	—
Mobilier	370	—	Diverse conturi creditore	433	15
amortisare „ 50.—	—	—	Interese transitoare	3418	86
Diverse conturi debitoare	1799	62	Profit curat	9707	93
	353150	09		353150	09

ȘIȘITE.

PROFIT ȘI PERDERI

INTRATE.

	florini	cr.		florini	cr.
Interese:			Interese:		
de depuneri spre fructificare	11071.10		de escompt	28605.69	
de reescompt	5351.42		„ credite personale	2408.71	
de cont curent	130.90	16553	„ „ camb. cu acop. hip.	1625.12	
		42	„ imprumuturi hipotecare	1362.43	
Spese:			„ lombard	497.20	
salarii	3091.68		„ efecte	59.22	34558
chirie, imprimate, registre,			Provisiuni	719	58
diverse	1288.87				
marce de prezentã.	459.—	4839			
		55			
Contribuțiune:					
directã	2819.94				
10% dare după interesele la					
depuneri	1107.11	3927			
		05			
Amortisare:					
din cambii	100.—				
„ spese advocaționale	100.—				
„ mobilier	50.—	250			
		93			
Profit curat	9707				
	35277	95			

LIPOVA, 31 Decembre 1899.

Voicu Hamsea
director executiv.

Direcțiunea:

I. Cimponeriu m. p., Dr. G. Popescu m. p., I. Dehelean m. p., P. Papp, m. p., A. Ciugudean m. p., D. Popovicu m. p.

Confrontându-se cu cãrțile principale și auxiliare le-am aflat esacte.

LIPOVA, 1 Februarie 1900.

Comitetul de supraveghiere:

Teodor Ceontea m. p., Toedor Cosma m. p., Stefan Bordoșiu m. p., Terențiu Petrovicu m. p.
președinte,

Se cautã o calfã (comis) în
bransa de bumbacãrie și bãcãnie. —

A se adresa la Domnul

Ioan Dușoiu comerciant
în Brașov.

A V I S.

Prenumeratiunile la Gazeta Transilvaniei se potã face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiã carei luni.

Domnii abonați sã binevoiascã a arãta în deosebii, când voiesc oa expedarea sã li-se facã după stilul nou.

Domnii, ce se abonază din nou sã binevoiascã a scrie adresã amurit și sã arate și posta ultima.

Administraț. „Gaz. Trans.“